

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/42/2022
Identifikačné číslo spisu:	1419201719
Dátum vydania rozhodnutia:	31.07.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1419201719.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Izakovičovej a členiek senátu JUDr. Beaty Miničovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej v spore žalobcu G. G., J. XX. Z. XXXX, N. XX, G., zastúpeného advokátskou kanceláriou smith&smith legal s.r.o., Drieňová 38, Bratislava, IČO: 36 360 341, proti žalovanému I. Y., J. XX. Z. XXXX, K. XX, G., zastúpenému advokátom JUDr. Ivanom Jánošíkom, Klincová 35, Bratislava, o zaplatenie 49 790,88 eura, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 14Cb/52/2019, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2021 č. k. 2Cob/58/2021-188, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2021 č. k. 2Cob/58/2021-188, spolu s obsahovo nadväzujúcim uznesením Okresného súdu Bratislava IV z 22. novembra 2021 č. k. 14Cb/52/2019-201, zrušuje a vec vracia Mestskému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 12. februára 2019 č. k. 14Cb/52/2019-143 (ďalej aj „rozsudok pre zmeškanie žalovaného“ alebo „kontumačný rozsudok“), výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 49 790,88 eura do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku a výrokom II. žalobcovi priznal náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100%.

2. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný sa nedostavil na pojednávanie dňa 14. apríla 2021, svoju neúčast' neospravedlnil, ani nepožiadal o odročenie pojednávania, hoci bol okresným súdom poučený o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a žalobca navrhol, aby súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, súd prvej inštancie preto rozhodol o žalobe rozsudkom pre zmeškanie žalovaného podľa ust. § 274 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Vzhľadom na plný úspech žalobcu v konaní, súd prvej inštancie mu priznal náhradu trov konania vo výške 100% podľa ust. § 255 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady trov konania súd rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

3. Na podanie žalovaného pod názvom Návrh žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného ev. odvolanie žalovaného proti rozsudku pre zmeškanie žalovaného Krajský súd v Bratislave uznesením 30. septembra 2021 č. k. 2Cob/58/2021-188, odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV z 14. apríla 2021 č. k. 14Cb/52/2019-143, odmietol s tým, že žalobcovi priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

4. Odvolací súd preskúmal obsah spisu a posúdil ho aj z dôvodov uvedených v podaní žalovaného, ktoré podľa obsahu s poukazom na ust. § 124 ods. 1 CSP posúdil ako odvolanie. Podľa názoru odvolacieho súdu boli splnené všetky zákonné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 274 CSP. Súčasne odvolací súd skonštatoval, že v napadnutom rozsudku nezistil, ani iný procesný nedostatok, ktorý by súdu prvej inštancie bránil daným spôsobom rozhodnúť.

5. Odvolací súd zhrnul, že predmetný spor bol iniciovaný na základe žalobcom podanej žaloby na plnenie v zmysle § 137 písm. a) CSP, doručenej 14. júna 2019, žalovaný bol na pojednávanie nariadené súdom prvej inštancie na termín 14. apríla 2021 o 10.00 hod. riadne a včas predvolaný, pričom toto predvolanie obsahovalo aj poučenie v zmysle § 274 až § 278 CSP (č.l. 117 spisu). Žalovanému bolo uvedené predvolanie doručené 17. marca 2021 (č.l. 120 spisu) teda, najmenej 5 dní pred konaním nariadeného pojednávania podľa § 178 ods. 2 CSP. Nakoľko sa žalovaný pojednávania nezúčastnil a svoju neúčasť včas a vážnymi okolnosťami v zmysle § 274 písm. b) CSP neospravedlnil, žalobca prostredníctvom právneho zástupcu navrhol súdu rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie. Po posúdení splnenia procesných podmienok podľa § 274 CSP v rozhodnom čase súd prvej inštancie návrhu žalobcu vyhovel. Odvolací súd upozornil, že rozhodnutie sporu rozsudkom pre zmeškanie je pri splnení zákonných predpokladov obligatórne, kedy súd musí takéto rozhodnutie vydať.

6. Pri formovaní svojho rozhodnutia odvolací súd zobral do úvahy, že zo strany súdu prvej inštancie už jedno pojednávanie nariadené bolo, a to na 13. januára 2021 o 09.00 hod. (č.l. 104 spisu), ktoré však s ohľadom na v danom čase aktuálnu epidemiologickú situáciu v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 súd prvej inštancie odročil a podaním z 7. januára 2021 (č.l. 113 spisu) uvedenú skutočnosť v dostatočnom predstihu oznámil obom sporovým stranám. Následne došlo k nariadeniu ďalšieho pojednávania, a to na 14. apríla 2021 o 10.00 hod., o ktorom boli obe sporové strany riadne a včas upovedomené. Vzhľadom na to, že využitie možnosti súdu odročiť pojednávanie predstavuje niečo výnimočné, odvolací súd zdôraznil, že ak by mal súd prvej inštancie v prípade pojednávania, nariadeného na deň 14. apríla 2021 o 10.00 hod. preukázanú existenciu relevantných predpokladov podľa § 183 CSP, pre ktoré by ho bolo v zmysle § 184 ods. 1 CSP potrebné odročiť, bol by povinný postupovať identicky ako v prípade pojednávania predošlého (t.j. nariadeného na deň 13. januára 2021), a teda obe sporové strany by boli v dostatočnom predstihu o jeho odročení riadne upovedomené, k čomu však až do uskutočnenia daného pojednávania nedošlo.

7. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti, odvolací súd vyhodnotil argument žalovaného o realizovaní pojednávania zo strany súdu prvej inštancie nad rozsah v rozhodnom čase platných vyhlášok spolu s tvrdením o tom, že kontrolou na webovej stránke MS SR uvedené pojednávanie nevedel dohľadať, v dôsledku čoho považoval pojednávanie za zrušené, ako nedostatočné. Skutočnosť, že pojednávanie bolo nariadené na 14. apríla 2021 za účinnosti vyhlášky MS SR č. 24/2021 Z. z., pričom súd v predvolaní neuviedol, že sa jedná o vec, ktorá neznesie odklad, nepovažoval odvolací súd za dôvod na zrušenie rozsudku pre zmeškanie. Inými slovami, uvedený postup súdu prvej inštancie podľa odvolacieho súdu nemal za následok, že by neboli splnené podmienky pre rozhodnutie rozsudkom pre zmeškanie. Pre rozhodnutie rozsudkom pre zmeškanie je prioritné splnenie podmienok podľa § 274 CSP, v zmysle ktorých súd postupoval a v prípade, že sa žalovaný nechcel zúčastniť pojednávania pre pandemickú situáciu, mal svoju neúčasť ospravedlniť a požiadať o odročenie.

8. Keďže žalovaný v odvolaní nepreukázal absenciu zákonných podmienok na vydanie rozsudku podľa § 274 CSP, odvolací súd dospel k záveru, že jeho odvolanie smeruje proti rozsudku, proti ktorému zákon

odvolanie nepripúšťa, preto ho podľa § 386 písm. c) CSP ako neprípustné odmietol. Nakoľko bol v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešný žalobca, odvolací súd mu priznal nárok na náhradu trov odvolania v plnom rozsahu.

9. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) prostredníctvom svojho právneho zástupcu dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (ust. § 420 písm. f) CSP).

10. Dovolateľ poukázal na to, že rozsudok pre zmeškanie žalovaného v celom rozsahu napadol a navrhol, aby súd prvej inštancie v zmysle ust. § 277 ods. 2 CSP zrušil rozsudok pre zmeškanie žalovaného a vo veci nariadil pojednávanie. Súčasne v tomto podaní pre prípad, že by súd prvej inštancie rozsudok pre zmeškanie žalovaného nezrušil, podal aj odvolanie z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takého rozhodnutia. Žalovaný v tejto súvislosti poukázal na dôvody podľa ust. § 356 písm. b) CSP.

11. Najprv dovolateľ upozornil na nesprávnosť postupu súdu prvej inštancie, ktorý nerozhodol o podanom návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného a postúpil vec na rozhodnutie odvolaciemu súdu. Na tomto mieste dovolateľ upriamil pozornosť na ust. § 357 písm. h) CSP, ktoré predpokladá vydanie uznesenia súdom prvej inštancie o zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, proti ktorému je odvolanie prípustné. Súd prvej inštancie mal podľa dovolateľa posúdiť podanie žalovaného podľa obsahu (ust. § 124 ods. 1 CSP) ako návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného, o ktorom bol povinný rozhodnúť. V dôsledku tohto nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie bolo žalovanému znemožnené právo konať pred súdom, ako aj právo na účinný opravný prostriedok, keď odvolací súd posúdil podanie žalovaného ako odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie, ktoré pre jeho neprípustnosť odmietol.

12. Rovnako ako v doterajšom konaní dovolateľ trval na tom, že sa pojednávanie 14. apríla 2021 uskutočnilo, aj keď na to neboli dané podmienky, v dôsledku čoho neboli dané ani podmienky na rozhodnutie rozsudkom pre zmeškanie žalovaného. Súd prvej inštancie podľa názoru dovolateľa vôbec neprihliadol na doterajší stav konania a postup žalovaného vo veci.

13. Aplikáciu ustanovení rozsudku pre zmeškanie v danom prípade dovolateľ v celom rozsahu odmieta s tým, že zmysel a účel tohto inštitútu nespočíva v tom, aby tak súd rozhodol vo veci vždy, keď sa procesná strana nedostaví na pojednávanie, ale zabezpečiť kontinuitu postupu v konaní súdu v prípadoch, kedy súd vykonal vo veci dokazovanie, nie sú ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania a jedna zo strán konania je vo vzťahu k súdnemu konaniu nečinná, nevyjadruje sa k návrhom na vykonanie dokazovania, nereaguje na výzvy súdu a účelovým správaním bráni ďalšiemu postupu v konaní. Dôraz dovolateľ kladol na to, že rozhodovanie rozsudkom pre zmeškanie nedáva súdu možnosť zbaviť sa sporu bez vykonania dokazovania, zistenia skutkového stavu veci, obídením postupu pri voľnom hodnotení dôkazov a ďalších postupov, ktoré sú obsahom práva na spravodlivý súdny proces.

14. Dovolateľ apeloval na to, že v konaní nebol nečinný, keď vykonal viacero úkonov, mimo iné sa vyjadril k žalobe, vo svojich písomných podaniach navrhol vo veci vykonať dokazovanie a označil dôkazy, ktorých vykonanie žiadal. Rozhodnutie vo veci bez vykonania dokazovania, ktoré strana konania navrhla, bez posúdenia skutkového stavu a neuplatnenie zásady voľného hodnotenia dôkazov, preto nemá zákonnú oporu a porušuje celý rad základných práv žalovaného, a to najmä jeho ústavné právo na spravodlivý proces.

15. Pozornosť dovolateľ upriamil na znenie ust. § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov, podľa ktorého: „V čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu súdy vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia len v nevyhnutnom rozsahu ustanovenom všeobecne záväzným

právnym predpisom, ktorý vydá Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky". Podľa ust. § 1 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení vyhlášky MS SR č. 108/2021 Z. z. účinnej do 30. apríla 2021 (ďalej len „vyhláška“), platilo, že: „V čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu sa vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia v týchto veciach: písm. p) konanie v civilnom sporovom konaní a v civilnom mimosporovom konaní, ak strany sporu alebo účastníci konania súhlasili s pojednávaním v ich neprítomnosti“. V zmysle ust. § 1 ods. 2 vyhlášky platilo, že: „Okrem vecí podľa odseku 1 možno v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu vykonať pojednávanie, hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie aj vtedy, ak ide o vec, ktorá neznesie odklad; túto skutočnosť konajúci súd v predvolaní zdôrazní“.

16. Na tomto mieste dovolateľ upozornil, že predvolanie na pojednávanie vytýčené na 14. apríla 2021 neobsahovalo informáciu, ktorou by súd prvej inštancie zdôraznil, že predmetná vec, v ktorej nariadil pojednávanie za trvania núdzového stavu, mimo rozsah stanovený ust. § 1 ods. 1 vyhlášky, sa považuje za vec, ktorá neznesie odklad. Absenciou tejto informácie v predvolaní, podľa názoru dovolateľa, súd prvej inštancie nesplnil podmienku v ust. § 1 ods. 2 vyhlášky a pojednávanie uskutočnil v rozpore s ust. § 1 ods. 1 vyhlášky. Rovnako dovolateľ uviedol, že súhlas žalovaného na uskutočnenie pojednávania v zmysle ust. § 1 ods. 1 písm. p) vyhlášky nebol daný. Vzhľadom na uvedené dovolateľ trvá na tom, že nakoľko neboli splnené podmienky na uskutočnenie pojednávania, malo to za následok, že neboli splnené podmienky, ani na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného. Okrem iného dovolateľ vyjadril svoj nesúhlas s postupom súdu prvej inštancie, ktorý vo veci nevykonával dokazovanie vôbec, teda ani jeden z dôkazov, navrhnutých žalovaným, vec neprejednal na pojednávaní, neuplatnil zásadu voľného hodnotenia dôkazov a skutkovou stránkou veci sa nezaoberal.

17. S poukazom na vyššie uvedené dovolateľ bol toho názoru, že súd prvej inštancie prehliadol existujúcu právnu úpravu upravujúcu mimoriadne opatrenia na úseku justície, nesprávne aplikoval ustanovenia o rozhodovaní rozsudkom pre zmeškanie, nevykonával vo veci dokazovanie a neprihliadol na návrhy strán konania s tým, že vo veci rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalovaného, aj keď na to neboli splnené zákonné podmienky.

18. Na podporu svojho názoru dovolateľ poukázal na uznesenie Krajského súdu v Prešove z 2. februára 2017 č. k. 4Cob/94/2016-434, kde bolo skonštatované, že: „rozsudky pre zmeškanie podľa 278 CSP je vhodné vydávať v tých prípadoch nečinnosti účastníka konania, ak účastník nepredkladá dôkazné prostriedky na preukázanie svojho nároku, nebolo vykonané ďalšie dokazovanie, kde by už neprebiehala konanie v prvej inštancii“.

19. Okrem vyššie uvedenej argumentácie dovolateľ uviedol, že nenašiel termín pojednávania na stránke ministerstva spravodlivosti, a preto odôvodnene predpokladal, že sa pojednávanie vo veci neuskutoční. Týmto v spojení s ostatnou argumentáciou mal dovolateľ za daný ospravedlniteľný dôvod pre zrušenie kontumačného rozsudku.

20. V závere dovolateľ uviedol, že v dôsledku nesprávneho postupu súdu prvej inštancie nemohol žalovaný vykonať niektoré procesné úkony, napr. mu bolo odňaté právo záverečnej reči, ktorého sa nikdy výslovne, ani konkludentne nevzdal a došlo k vyhláseniu rozsudku vo veci samej v neprítomnosti žalovaného bez predchádzajúceho upozornenia, resp. upovedomenia, čím mu bolo odňaté právo na verejné vyhlásenie rozsudku.

21. Dovolateľ navrhol dovolaciemu súdu, aby napadnuté uznesenie odvolacieho súdu spolu s rozsudkom pre zmeškanie žalovaného vydaným súdom prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alternatívne, aby dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na rozhodnutie o návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného.

22. K dovolaniu žalovaného sa žalobca nevyjadril.

23. Najvyšší soud Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj ako „dovolací súd“) [(ust. § 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný v súlade s ust. § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (ust. § 443 CSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré prechádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

24. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

25. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

26. Dovolací súd musel prednostne posúdiť, či napadnuté uznesenie odvolacieho súdu možno považovať za rozhodnutie vo veci samej, resp. rozhodnutie, ktorým sa konanie končí v zmysle dikcie ustanovenia § 420 CSP.

27. Vychádzajúc z právnej úpravy obsiahnutej v základnom procesnom predpise možno uzavrieť, že rozhodnutiami odvolacieho súdu, vydanými formou uznesenia, ktorými sa konanie končí, sú nepochybne uznesenie o odmietnutí odvolania (§ 386 CSP), uznesenie o zastavení odvolacieho konania pre späťvzatie odvolania (§ 369 ods. 3 CSP), uznesenie o zastavení odvolacieho konania v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku, uznesenie o pripustení späťvzatia žaloby a zrušení rozhodnutia súdu prvej inštancie a zastavení konania (§ 370 CSP). Možno konštatovať, že rozhodnutiami odvolacieho súdu, ktorými sa konanie končí, sú aj uznesenia, ktorými odvolací súd potvrdil, alebo zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým sa konanie končí. Pôjde teda o rozhodnutia odvolacieho súdu o odvolaní proti tým uzneseniam podľa § 357 CSP, ktorými sa konanie končí, t.j. o zastavení konania, o odmietnutí podania, o odmietnutí žaloby na obnovu konania, o zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že tieto rozhodnutia (podľa § 357 CSP) možno preskúmať z dôvodu zmatečnosti, avšak z dôvodu zásadnej právnej významnosti sú z preskúmania dovolacím súdom vylúčené podľa § 421 ods. 2 CSP (viac pozri komentár Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022).

28. Podľa § 431 ods. 1, 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

29. Relevantné znaky, ktoré charakterizujú procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP sú - zásah súdu do práva na spravodlivý súdny proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Právo na spravodlivý súdny proces predstavuje možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov. Vyššie citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade, ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla značnú, výraznú, resp. relevantnú intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymykajú zákonnému, ale aj ústavnému procesno-právnomu rámcu, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky, o ktorý prípad išlo i v súdnej veci.

30. Podľa ust. § 274 CSP platí, že na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o

následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

31. Podľa ust. § 277 ods. 2 CSP platí, že ak žalovaný z ospravedlniteľného dôvodu zmeškal pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, súd na návrh žalovaného tento rozsudok uznesením zruší a nariadi nové pojednávanie. Návrh podľa odsekov 1 a 2 môže žalovaný podať do 15 dní, odkedy sa o rozsudku pre zmeškanie dozvedel; o tom žalovaného v rozsudku pre zmeškanie súd poučí (§ 277 ods. 3 CSP).

32. Podľa ust. § 356 písm. b) CSP platí, že odvolanie nie je prípustné proti rozsudku pre zmeškanie okrem prípadov odvolania podaného z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takého rozhodnutia.

33. Dovolací súd, ako opodstatnenú vyhodnotil námietku dovolateľa, ktorou vytýka súdom oboch inštancií, že sa dopustili nesprávneho procesného postupu tým, keď súd prvej inštancie nerozhodol o podanom návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného a dovolací súd tento postup nenapravil. Podľa názoru dovolacieho súdu bol návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného nepochybne súčasťou podania žalovaného z 14. mája 2021 doručeného súdu prvej inštancie 18. mája 2021 označeného ako „Návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného Okresného súdu Bratislava IV z 14. apríla 2021 č. k. 14Cb/52/2019-143 (1419201719) ev. odvolanie žalovaného voči rozsudku pre zmeškanie žalovaného Okresného súdu Bratislava IV zo 14. apríla 2021 č. k. 14Cb/52/2019-143 (1419201719)“ (č.l. 150-158 spisu). Z uvedeného podania je podľa dovolacieho súdu zrejmé, že ním žalovaný v prvom rade navrhoval zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného a z opatrnosti v rámci tohto podania podal voči rozsudku pre zmeškanie žalovaného aj odvolanie.

34. Súčasne dovolací súd poukazuje na to, že v danom podaní žalovaný výslovne uviedol, že: „...zákon pozná proti rozsudku pre zmeškanie dva samostatné prostriedky procesnej ochrany, pričom každý z nich má odlišný právny obsah. V prípade, ak vo veci neboli splnené podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie, zákon dáva stranám možnosť podania odvolania, ktoré je prípustné podľa 356 písm. b) a contrario zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov. Pokiaľ však dôjde k zmeškaniu pojednávania z ospravedlniteľného dôvodu, za ktorý je podľa žalovaného možné považovať aj zákonný príkaz na neuskutočnenie iných než výslovne vymedzených pojednávaní je strana, ktorej sa rozhodnutie týka, oprávnená podať návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, o ktorom rozhodne súd prvého stupňa uznesením. V prípade, ak návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie je súdom prvého stupňa zamietnutý, zákon pripúšťa možnosť odvolania voči takému uzneseniu“.

35. V prípadoch, keď bol kontumačný rozsudok vydaný na pojednávaní (§ 274 CSP), na ktorom sa nezúčastnil žalovaný, môže žalovaný za zákonom stanovených podmienok požiadať súd o zrušenie kontumačného rozsudku. Prvotným predpokladom na zrušenie kontumačného rozsudku je, že žalovaný zmeškal pojednávanie, na ktorom došlo k vyhláseniu kontumačného rozsudku, z ospravedlniteľného dôvodu. Tento ospravedlniteľný dôvod je žalovaný povinný preukázať, pretože bude predmetom posudzovania súdu. O návrhu na zrušenie kontumačného rozsudku sa rozhoduje uznesením. Uznesením súd buď návrhu na zrušenie kontumačného rozsudku vyhovie a nariadi nové pojednávanie (akoby k vydaniu kontumačného rozsudku na predošlom pojednávaní nedošlo), alebo návrh na zrušenie kontumačného rozsudku zamietne. Proti zamietavému uzneseniu je odvolanie prípustné [§ 357 písm. h)]. Okrem návrhu na zrušenie je proti rozsudku pre zmeškanie možné podať aj ďalší opravný prostriedok, konkrétne odvolanie. Podľa ust. § 356 písm. b) odvolanie voči kontumačnému rozsudku nie je prípustné okrem prípadu, že na vydanie tohto rozsudku neboli splnené podmienky. Tento postup (teda podanie odvolania proti kontumačnému rozsudku) pojmovo predpokladá, že žalovaný rozporuje existenciu podmienok ustanovených v § 273, resp. § 274 CSP. Žalovaný tak nenamieta existenciu ospravedlniteľného dôvodu pri splnení podmienok zákona (vtedy má uplatniť návrh na zrušenie kontumačného rozsudku), ale nesplnenie podmienok vo forme absencie niektorého z predpokladov pre vydanie kontumačného rozsudku. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2022, 1129-1132 s).

36. Na doplnenie dovolací súd zo spisu zistil, že aj žalobca sa k podaniu žalovaného vyjadril podaním označeným ako: „Vyjadrenie žalobcu k návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku Okresného súdu Bratislava IV z 14. apríla 2021 č. k. 14Cb/52/2019-143“ (č.l. 166-167 spisu), v ktorom navrhol, aby okresný súd návrh žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného zamietol.

37. Napriek uvedeným skutočnostiam súd prvej inštancie bez rozhodnutia o podanom návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného predložil vec odvolaciemu súdu. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia odvolacieho súdu, konkrétne z bodu 19. vyplýva, že odvolací súd posúdil podanie žalovaného podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) ako odvolanie.

38. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 15. apríla 2021 sp. zn. II. ÚS 195/2021, vydané v konaní, ktorým bola ústavná sťažnosť odmietnutá. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domnievala, že žiadne ustanovenie Civilného sporového poriadku neumožňuje odvolaciemu súdu rozhodnutím vrátiť vec súdu prvej inštancie bez rozhodnutia o samotnom odvolaní. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplývalo, že krajský súd posúdil odvolanie žalobcu ako návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie v zmysle § 281 ods. 1 CSP a z tohto dôvodu vrátil vec okresnému súdu ako súdu prvej inštancie bez meritórneho rozhodnutia na rozhodnutie o návrhu žalobcu na zrušenie vydaného rozsudku pre zmeškanie. Dovolací súd zastáva názor, že toto uznesenie Ústavného súdu SR je možné analogicky aplikovať aj v danom prípade v súvislosti s povinnosťou súdu rozhodnúť o návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie.

39. To znamená, že súd prvej inštancie bez rozhodnutia o návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného postupoval nesprávne, keď predložil podanie žalovaného (č.l. 150-158 spisu) na rozhodnutie odvolaciemu súdu, pretože odvolací súd nebol oprávnený o podaní, ktoré bolo návrhom žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného, rozhodnúť. Podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd mal správne vec vrátiť okresnému súdu ako súdu prvej inštancie bez meritórneho rozhodnutia na rozhodnutie o návrhu žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného (podanie žalovaného na č.l. 150-158 spisu).

40. Na tomto mieste dovolací súd konštatuje, že nemôže byť na ťarchu žalovaného, že proti rozsudku pre zmeškanie žalovaného podal v zákonnej lehote jedno podanie, v ktorom súčasne uviedol návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného a z opatrnosti aj odvolanie. Správne mal súd prvej inštancie o podanom návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného rozhodnúť, a to uznesením buď rozsudok zrušiť a nariadiť nové pojednávanie (ust. § 277 ods. 2 CSP) alebo návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného zamietnuť.

41. Najvyšší súd v súvislosti s inštitútom rozsudku pre zmeškanie dáva do pozornosti závery prijaté Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení z 4. júna 2019 sp. zn. I. ÚS 233/2019, v zmysle ktorých „formalistický výklad ustanovenia § 274 CSP a to, že súd vždy za kumulatívneho splnenia v tomto ustanovení zakotvených zákonných podmienok rozsudkom pre zmeškanie „žalobe vyhovie“, skutočne nie je žiaduci najmä, ak súdne konanie trvá dlhšiu dobu, vo veci sa uskutočnilo viac pojednávaní, na ktoré sa žalovaný riadne dostavil, nebol v konaní nečinný a súd na návrh obidvoch strán vykonal rozsiahle dokazovanie. Podľa názoru ústavného súdu treba návrh na vydanie rozsudku pre zmeškanie a splnenie ďalších zákonných podmienok podľa § 274 CSP posudzovať vždy aj podľa okolností prejednávanej veci. Napriek kogentnosti ustanovenia § 274 CSP by pri čisto gramatickom výklade a lipnutí na formálnych znakoch vydanie rozsudku pre zmeškanie mohlo znamenať porušenie práva na spravodlivý proces, v neposlednom rade v tom, že pri takomto formalistickom postupe by bolo odopreté strane sporu možnosť podať riadny opravný prostriedok (odvolanie vo veci samej)“.

42. Vzhľadom k tomu, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté vadou zmätočnosti uvedenou v ust. § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd žalovaným napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže vadou zmätočnosti je postihnuté aj konanie pred súdom prvej inštancie, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (k tomu viď čl. 17 Základných

princípov Civilného sporového poriadku) vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie o žalovaným podanom návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného (§ 450 CSP).

43. V ďalšom konaní sú súdy nižšej inštancie (súd prvej inštancie a odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 CSP).

44. Dovolací súd zrušil aj uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol o výške trov konania (uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 22. novembra 2021 č. k. 14Cb/52/2019-201), keďže v danom prípade nebol viazaný rozsahom podaného mimoriadneho opravného prostriedku s poukazom na ustanovenie § 439 písm. a) CSP. V prípade závislosti výrokov môže dovolací súd prejednať aj závislý výrok bez toho, aby bol dovolateľom napadnutý. Judikatúra najvyššieho súdu (R 73/2004) sa ustálila na tom, že závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci.

45. Vydanie uznesenia o výške trov konania bolo jednostranne závislé od existencie rozhodnutia vo veci samej. Zrušením uznesenia odvolacieho súdu, uznesenie o výške trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie vo veci samej by zostalo uznesenie o výške trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel a odporovalo by to princípu právnej istoty (obdobne aj I. ÚS 549/2015, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012 a 2MObdoV/4/2012).

46. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok